

FAKULTA FILOZOFICKÁ
ZÁPADOČESKÉ
UNIVERZITY
V PLZNI

PROTOKOL O HODNOCENÍ PRÁCE

Katedra filozofie

Práce: bakalářská

Posudek: vedoucího

Práci hodnotil: PhDr. Jaromír Murgaš, CSc.

Práci předložil(a): **Marcela Kostelníková**

Název práce: **Koncepce humanistické etiky v díle Ericha Fromma**

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Cílem práce bylo podle autorky „nalézt hlavní principy“ Frommovy humanistické etiky a jejich výklad. S tím měla být podle Úvodu spojena určitá komparace s etickými myšlenkami K. Marxe. V Závěru ale sama autorka také píše, že se ve „Frommově koncepci“ „spíše než o etickou koncepci se jedná o rady v „umění žít“. Ani já jako oponent si nemyslím, že by autorka vyložila látku jako „principy humanistické etiky“ dle Fromma, i když nejdříve „skokově“ a pak podrobně převykládává mnohé Frommovy výklady, které se jí blíže či hodně vzdáleně týkají. V práci ale nejsou ani tolik ony „rady, jak žít“, převažuje prostě převykládání Frommových polopsychoanalytických výkladů o lidské psychice a lidském charakteru. Přesto pokládám celkovou práci za přijatelné provedení bakalářské práce, jejíž zadání se autorka alespoň nějak snažila dodržet.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Práce není obsahově příliš náročná a není teoretická, není ale ani triviální. Je trochu zbytečně rozsáhlá, protože autorka v klíčové části uvízla u/v převypravování Frommových výkladů a nepodařilo se jí už propracovat se k další, přehlednější a pokročilejší fázi práce. Práce také není kvalitou vyrovnaná, což je dáno zřejmě jak zpracováním, tak předlohami, resp. jejich obtížností pro autorku. Je nicméně sama ilustrací postupného autorčina pokroku v psaní. Po přijatelném začátku práce ohledně zrození E. Fromma z frankfurtské školy upadá do nezdařilého pokusu o uvedení Frommovy „etiky“; pak pokračuje zabředávajícím, ale obsahově přijatelným výkladem oněch Frommových psychoanalytických výkladů, a posléze končí relativně slušným výkladem o Marxově přístupu a aspoň stručně a částečně či nouzově srovnáním s Frommovým přístupem. Závěr práce není nejlepší, ale jakž takž práci zhruba shrnuje a dotváří.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Práce obsahuje poměrně hodně formálních stylistických a gramatických chyb v první části, hlavně od str. zhruba 10 do str. 22, potom se viditelné chyby vyskytují vzácněji, přičemž občas přetrvává i stylistická neobratnost. Odkazy jsou dobré, forma Obsahu, Seznamu použité literatury a dalších náležitosti také. Členění práce je poněkud deformované v souladu s nevyrovnaností obsahu práce, jak o něm píše výše.

Nyní konkrétněji k drobnějším formálním nedostatkům (přičemž další, ne jen formální, a tak významnější část viz níže v Přípomínkách):

Autorka poměrně často, zřejmě systematicky uvádí spojení vět ve tvaru „... a to...“ bez čárky před a mnohokrát – např. na str. 13, 18, 24, 29; na str. 30 podobně před „a tím“. Čárky kolem vložené věty chybí na str. 15; čárky už jednotlivě chybí pak občas i jinde.

Autorka občas ne česky „ukazuje“ „tento“ místo dobré české formulace – např. „tento“ (člověk) místo „který“ na str. 12, pak i na jiných místech. Na dvou místech se problém stupňuje, když věta začíná na „tato“/„tuto“ na začátku věty a pak se objevuje „tento“ na začátku další věty či její části - str. 11, 13. Vzáceně se objeví neobratnost typu „vlastnosti, které jsou nám vlastní“ (na str. 14). Na str. 8 je bez přechodního uvedení zkratka ZFS; nečeské stupňování „více disciplinární“ je na str. 6; „tolik“ místo „kolik“ na str. 12; a „touhou“ namísto zřejmě „touhu“ na str. 14.

Výrazy – termíny – jako „svoboda od“ a „svoboda k“ mají být buď dány do uvozovek, nebo vyznačeny kurzívou (poprvé na str. 20, pak ještě i dále, na str. 46, na str. 50 v Závěru). Stejně tak „síla k něčemu“ a „síla nad něčím“ (str. 39, str. 48). Také výrazy jako „receptivní orientace“ apod. (od str. 35) by bylo vhodné odlišit od ostatního textu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Práce má slabá místa, ale je v ní viditelná velká práce a snaha autorky a také dost „normálního“ přijatelného výkonu. Autorčiným handicapem jsou zřejmě malá vlastní obratnost a slabší pozornost při referování trochu obtížnějších částí předloh, to by obojí potřebovalo více tréninku. Podobně se „utopila“/odchýlila v předlohách při sledování zadaného tématu. Přesto, domnívám se, je možno celkově pokládat práci za přijatelnou, ovšem s nižším hodnocením. Pokud má autorka další ambice ve studiu, bude ale i další trénink nezbytný.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. I když na konci práce píšete, že Frommova koncepce je spíše souborem rad, než „etikou“, **pokuste buď nastínit cosi jako „zásady Frommovy humanistické etiky“, anebo alespoň nějak smysluplně, krátce a přehledně shrnout to, co jste z Frommových výkladů získala ke svému poznání člověka a lidského světa.**

2. Jak jsem již uvedl, od zhruba str. 10 do str. 22 je v práci řada chyb a zkratů a neobratností – čím to vysvětlíte? Nevysvětlujte jednotlivé chyby, jen to, že jste jich tu udělala tolik – bylo to obtíží předloh, počáteční nezkušeností, závěrečnou tísní... nebo proč?

Začátek Kap. 3 o hum. etice (str. 12) co do smyslu velmi neobratný až nesmyslný – mišmaš je jak v jednotlivých větách, tak v celku. Už první věta vlastně nedává smysl, je skoro „paralogická“. Což ale pokračuje i dál – věty navazují podivně, trhavými skoky po tématech. Nejmarkantnější je **formulační neobratnost/nedomyšlenost** vyjádřena tehdy, když na jednu stranu „**Platné etické normy se mohou vytvářet lidským rozumem**, a to nejen jím“; načež po „přeskoku“, a to že „tudíž potřebujeme psychologii“ a konkrétně psychoanalýzu, se dozvídáme, že nějaké „**iracionální prvky v člověku... jsou základem pro etické normy**“.

Pak (tamtéž) mj. „člověk se vymanil z přírody... zároveň je v ní ale připoután a musí hledat jiný druh harmonie pro koexistenci s ní“; a hned, šup, jsme u „humanistické etiky“, o níž byla předtím (jen „skákavá“ a nepostačující) zmínka: „Základem humanistické etiky je proto pro Fromma láska, je to způsob, jak překonat odcizení“ (vše na str. 12, tučný řez JM). – Prostě mišmaš. Ten pak ještě pokračuje na konci stránky a dvou řádkách další, kde končí uvedení kapitoly; na též str. 13 pak ještě v první větě druhého odstavce a také první třetího, posledního odstavce. Nejasnost je i ve vyjádření ohledně „materiálnosti“ „lidského blaha“ a pak češtině (a tudíž i myšlenkové) formy poslední celé věty na stránce – ve druhém případě nejen kvůli chybějící čárce ve větě, neboť i s ní, když ji doplníme, věta není dobrá.

Na str. 14 je problém ale už snad jen s tvrzením „Oním existenciálním rozporem je život a smrt“... resp. trochu ještě s „/ne/naplněním života posmrtně“; a také s původem příslušné teze (že to tak je „opravdu“, to psal Fromm či píše autorka?). Nedobrá, zkratkovitá je i forma výkladu či spíše výtažku Fromma na str. 15 u věty „Máme nedostatek štěstí, radosti; cílem života není štěstí jednotlivce, ale splnění povinností k práci a úspěch“... atd. **Přitom navíc forma výtažku nerozlišuje, zda „píše“ Fromm nebo s ním ztotožněná autorka práce. Výklad tématu je tady, stejně jako předtím, nezralý, ne dobře artikulovaný a dostatečný.**

Nerozlišování předlohy E. Fromma a autorky se projevuje častěji, na str. 18 třeba „Nyní se podívejme na dva aspekty...“; podobně na str. 36 „Pokud se opět podíváme...“ Pro celkové hodnocení ale musím také zdůraznit, že v zásadním počtu případů autorka správně píše „Fromm uvádí“ apod., tedy rozlišuje.

Nedobrá věta je i na str. 20 a s gramatickou chybou „Období renesance chápe Burckhardtovsky...“ (a následuje zase skoková kombinace témat). Na str. 20 také nešťastně chybí podnět věty za odkazem 94 (9. řádka zdola), sama věta zase není ok, navíc po Bohu na jejím konci hned „skákavě“ navazuje „trh“ (a po trhu bez smyslu „čas“). Skoro šílená věta je druhá věta za odkazem 98 na str. 22 (4.-5. řádek). A hned po ní něco „Vidíme...“; není přitom jasné, kdo „vidí“ - ? Načež na tomto místě dále chybí čárky ve větách a dále se (pro porozumění, o čem je řeč) (jen) předpokládá zaslíbenost čtenáře. V další podkapitole se bez vysvětlení „vynoří“ zničehožnic „primární vazby“...

Podobně jako občas v práci, i v Závěru autorka také uvádí ne vždy podstatné informace (nejvíce vyčnívá „zatravování“ „rad umění žít“ „pokračovateli Sigmunda Freuda“ (str. 50); nedobré formulace a také chybějící čárky se vyskytují ke konci druhého odstavce a neobratnost na začátku třetího odstavce (tamtéž).

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Dobře.

Datum: 20. 5. 2015

Podpis